

Zdvořilé sousedství

SVATOVÁCLAVSKÉ UCTÍVÁNÍ A ORIGINÁLNÍ REKORD NAVÍC

Víte, které české město se pojí se svatováclavským kultem, a navíc se honosí nejdelším názvem? Jde o Brandýs nad Labem-Starou Boleslav, cíl dnešního putování za osudy sakrálních staveb v Česku.

Kostel sv. Václava ve Staré Boleslavi měl původně dvě věže, jednu ale ubourali Švédové. Nyní kostel prochází postupnou rekonstrukcí. Kostelík sv. Klimenta je nejstarší zachovaná stavba v této části města, která na opravu dosud čeká.

Ocitáme se v kraji podél Labe v úrodné Polabské nížině, což – spolu s blízkostí Prahy, vzdálené asi dvacet kilometrů – odedávna ovlivňovalo vývoj města. Spojení dvou samostatných celků, Brandýsa nad Labem a Staré Boleslavi, míst s bohatými dějinami, se datuje do roku 1960. Návrhy na nový název vzniklého souměstí se neujaly, takže zůstala zachována obě původní pojmenování a „délkový“ primát byl na světě.

Kostel v kostele

Od roku 1992 patří historickým jádrům Brandýsa nad Labem i Staré Boleslavi statut městských památkových zón. Z pohledu dějin má „navrch“ Stará Boleslav, středověké přemyslovské hradiště z přelomu 9. a 10. století, jež je o zhruba čtyři stalet starší.

K hradišti se váže významná událost našich dějin: zavraždění knížete Václava bratrem Boleslavem před kostelem sv. Kosmy a Damiána (28. září 935, církevní tradice uvádí rok 929). Archeologické výzkumy také ukázaly, že objekt lze situovat do prostor románských krypt v kostele sv. Václava, zbudované ve 12. století na místě původního kostela.

Kostely sv. Václava a sv. Klimenta

O založení baziliky sv. Václava se postaral kníže Břetislav I. Jedno z nejstarších dochovaných sídel raného přemyslovského státu bylo vysvěceno roku 1046. Z původního kostela se zachovalo pouze jádro trojlodní baziliky s kryptou. Nově zaklenutou hlavní loď a opravenou věž mu zajistila barokní přestavba z přelomu 17. a 18. století. Ve stejném ob-

dobí dostal dnešní podobu i interiér kostela – z řady barokních děl zaujme hlavně sousoší Matyáše Bernarda Brauna ve Vrábské kapli, které znázorňuje bratrovražedný čin.

„Sousedem“ Václavovy baziliky je kostel sv. Klimenta, nejstarší stavba Staré Boleslavi, prý

KARLE BL. PODVĚNA

Kdo je kdo

Filippi Giovanni Maria (asi 1570 – 1620). Asi nejzaměstnanější dvorní stavitel v Čechách počátkem 17. století. Ač ovlivněn italským tvaroslovím (nar. v Dasindo u Tridentu, severní Itálie), jako architekt, stavitel, sochař a poradce byl typickým představitelem rudolfínské manýristické architektury. Koncem roku 1616 zproštěn úřadu dvorského stavitele, záhy odchází z Prahy, další osud neznámý. Proslul coby autor Matyášovy brány či koníren Rudolfa II. v areálu Pražského hradu, respektive návrhem přestavby malostranské radnice na Malostranském náměstí v Praze.

i někdejší kaple místního knížecího hradu. Stavba jednolodního kostela pochází z 11. století. Objekt nebyl dlouhá léta užíván a chátral, k jeho obnově dochází až v roce 1601. Roku 1857 je kostel nově zaklenut, o 43 let později pak byly objeveny nástěnné malby ze 12. století, cenné románské fresky ze života a mučednické smrti sv. Klimenta.

Od roku 1995 se oba kláštery řadí mezi národní kulturní památky, čímž se také rozběhly práce na jejich kompletní rekonstrukci a restaurování. Především úprava terénu zatím na nejnižší mez zlepšila stav zamokřeného zdiva. Projekt úpravy okolí kostelů nadále probíhá, restaurátorské práce rovněž.

Archeologický výzkum v roce 1992 odkryl základy ještě jednoho kostela uvnitř hradiště, zasvěcení však zatím zůstává neznámé. Půdorys stavby, která umocňuje náboženský význam Staré Boleslavi v raném středověku, je vyznačen v dlažbě v jižní části náměstí sv. Václava.